

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет

Наукові записки
Бердянського державного
педагогічного університету

Серія: Педагогічні науки

Випуск 1

Бердянськ
2019

УДК 378.001.89(082)
ББК 74.480.46я5
Н 34

ISSN 2412-9208
ICV 2017: 63.43
DOI 10.31494/2412-9208

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Касперський Анатолій Володимирович – д.пед.н., професор (Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова);

Павленко Анатолій Іванович – д.пед.н., професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти).

*Друкується за рішенням вченої ради
Бердянського державного педагогічного університету.
Протокол № 9 від 24.04.2019 р.*

**Рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України
збірник включений до Переліку наукових фахових видань України
(категорія “Б”)**

(наказ МОН України №1412 від 18 грудня 2018 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ігор Богданов – доктор педагогічних наук, професор, ректор (Бердянськ), головний редактор; **Ольга Гуренко** – доктор педагогічних наук, професор (Бердянськ); **Ольга Грауман** – доктор педагогічних наук, професор (Хільдесхайм, Німеччина); **Лариса Зайцева** – доктор педагогічних наук, професор (Бердянськ); **Людмила Коваль** – доктор педагогічних наук, професор (Бердянськ); **Алла Крамаренко** – доктор педагогічних наук, професор (Бердянськ); **Ільзе Мікельсон** – доктор педагогічних наук, професор (м. Лієпая, Латвійська Республіка); **Вячеслав Осадчий** – доктор педагогічних наук, професор (Мелітополь); **Ігор Раку** – доктор педагогічних наук, професор (Кишинів, Молдова); **Алесандро Фігус** – доктор педагогічних наук, професор (Рим, Італія); **Ольга Попова** – кандидат педагогічних наук, доцент (Бердянськ); **Катерина Осадча** – кандидат педагогічних наук, доцент (Мелітополь).

Н-34 Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Вип.1. – Бердянськ : БДПУ, 2019. – 406 с.

Збірник “Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки” заснований з метою оприлюднення результатів педагогічних досліджень науковців. Публікації репрезентують нові підходи до різних аспектів педагогіки та методики.

За зміст статей і правильність цитування відповідальність несе автор.

© Бердянський державний педагогічний університет, 2019
© Автори статей, 2019

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Бабич Наталія, Тичина Катерина (Київ). Вплив колискових пісень на мовленнєвий розвиток дітей.....	11
Белікова Валентина (Кривий Ріг). Музична мова творів Михайла Степаненка як чинник формування творчого потенціалу особистості.....	20
Волошинов Сергій (Херсон). Сучасні тенденції морської галузі та роль морської освіти.....	28
Сленіна Євгенія (Житомир). “Дорожня карта” педагогічної майстерності вчителя.....	36
Ібрагімова Людмила (Мелітополь). Комплементарний аналіз використання потенціалу та можливостей відкритих он-лайн курсів у процесі вивчення дисципліни “Алгоритми та структура даних”.....	45
Нагрибельний Ярослав (Херсон). Аналіз змістового та нормативного складників робочих програм навчальної дисципліни “Історія педагогіки” в сучасних закладах вищої освіти України.....	54
Петриченко Лариса (Харків). Формування відповідального партнерства та батьківства в студентській молоді на засадах гендерної рівності.....	63
Розман Ірина (Мукачево, Закарпатська область). Проблема визначення предметного поля педагогічної біографістики.....	73
Силадій Іван (Київ). Відповідальність педагога і свобода вибору змісту й технологій освіти.....	83
Сіциліцин Юрій (Мелітополь). Аналіз можливостей використання одноплатних комп’ютерів Raspberry при викладанні розподільчих та паралельних обчислень.....	92
Старокожко Ольга (Бердянськ). Траекторія провідницької парадигми в освітньому просторі України.....	100
Чернігівська Наталія, Вінницька Тетяна (Київ). Дистанційний курс як форма самостійного навчання.....	109
Шевчук Олег (Старобільськ, Луганська обл.). До проблеми формалізації понятійного апарату гібридних дидактичних систем: інформаційний підхід.....	120

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Бочков Павел (Київ). Основные средства формирования и коррекции постуральных механизмов у дошкольников с нарушениями опорно-двигательного аппарата.....	134
Волков Александр (Мелітополь). Використання мелодекламації для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.....	146
Лисовская Татьяна (Николаев). Импровизация фольклорной деятельности в музыкальном воспитании старших дошкольников.....	156
Мога Николай (Киев). Возможности миографии в диагностике физического развития детей 1 – 3 лет со спастическими формами парезов.....	167

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 398.(=133.1):398.831

DOI 10.31494/2412-9208-2019-1-1-11-19

The influence of lullabic songs on the children's speech development

Вплив колискових пісень на мовленнєвий розвиток дітей

Natalia Babych,

Candidate of Pedagogical Sciences,
lecturer

<https://orcid.org/0001-8923-8960>

n.babych@kubg.edu.ua

Наталія Бабич,

кандидат педагогічних наук,
старший викладач

Kateryna Tychna,

Candidate of Psychological
Sciences, lecturer

<https://orcid.org/0000-0002-3072-0450>

k.tychyna@kubg.edu.ua

Катерина Тичина,

кандидат психологічних наук,
старший викладач

Borys Grinchenko Kyiv University

Київський університет

імені Бориса Грінченка

✉ 18/2 I. Shamo boulevard,
Kyiv, Ukraine, 02154

✉ бульвар І. Шамо 18/2
м. Київ, 02154

Original manuscript received January 17, 2019

Revised manuscript accepted April 12, 2019

ABSTRACT

The article analyzes the influence of lullabies on the children's speech development. There have been reviewed the theoretical, methodological principles and the history of lullaby research, there have been determined functional significance for the child's ontogenesis. Separately there have been considered the research of scholars from different fields about the influence of lullaby songs and their place in the speech development of the child. Lullaby researchers have pointed out in one way or another its great importance for child's sleep and falling asleep, who has to do a great deal of internal work in order to arrange their future ideas about the world and their linguistic design during communication with adults and peers. This happens with the help of an entire stock of traditional linguistic means – phonetic, word-formation, lexical, grammatical, foundations of which is laid out in lullabies.

The authors of the article have examined the influence of lullabies on children's speech and analyzed the dependence of the speech development in children through the prism of its use by parents during sleep and falling asleep at the age under one year. It is stated that there is a close interconnection between the parents' don't use of lullabies in infancy and the presence of severe speech disorders in pre-school children.

Particularly promising from this point of view the authors seem the use of the specially selected lullabies in speech therapy practice in the form of a complex combination of words, rhythm and movement.

Key words: *lullaby, cradle, rhythm, speech, movement.*

Вступ. Механізм появи мовлення в дитини закладений природою, і в нормі не вимагає спеціальних прийомів, що стимулюють її розвиток.

Відомо, що перші уявлення про світ у дитини формуються в результаті тісної взаємодії із матір'ю через ритмізацію життєдіяльності немовляти (чергування сну, годування й прогулянки) та вироблення усталених біопсихологічних ритмів, зокрема, сосання соски, колисання та спів колискової пісні. Так, першочергово колискова призначена для засинання дитини, про що свідчить її монотонний наспів, текстова та, відповідно, музична ритміка й специфічна фонетика, яка є основою для переходу немовляти до стадій гуління та лепету.

Зважаючи до повторюваних інтонацій пісні, дитина починає розрізняти звуки на слух за їхніми акустичними ознаками, що свідчить про стабілізацію перцептивного рівня слухового сприймання (Є. Соботович, В. Тищенко). Вищезазначене є основою для формування лексичної складової мовлення, зокрема збагачення словника іменників та дієслів, з яких переважно складається текст пісень, та граматичної складової, а саме оволодіння словотвором та словозміною.

Однак у ряді випадків у дітей спостерігається порушення природного мовленнєвого розвитку. Зазвичай причинами цього виступають різні фактори, які в більшості випадків зазначаються в дослідженнях багатьох науковців спеціальної педагогіки та логопедії на ранніх етапах розвитку немовляти внаслідок патології вагітної та/або пологів (Г. Бабіна, С. Большакова, Е. Данілавічюте, К. Луцько, А. Макарова, Н. Сафонкіна, Є. Соботович, Ю. Рібцун, В. Тищенко, Н. Трубнікова). Констатована також можлива роль спадкових чинників у появі порушень мовлення. У більшості наукових праць зазначається важливість налагодження тісного взаємозв'язку між матір'ю і дитиною у віці до одного року, однак поза увагою дослідників залишилось питання, чи може бути причиною порушень мовленнєвого розвитку невикористання колискових пісень батьками в період першого року життя.

Відповідно, **метою статті** є визначення залежності розвитку мовлення в дітей із порушеннями мовлення та нормотиповим розвитком через призму використання батьками колискових пісень під час сну та засинання у віці до одного року.

Методи та методика дослідження. Забезпечення достовірності положень та висновків, розв'язання окреслених завдань зумовило використання комплексу взаємопов'язаних методів дослідження: *теоретичні*: аналіз, синтез і узагальнення психолого-педагогічної, лінгвістичної і методичної літератури з проблеми; порівняння та систематизування теоретичного й практичного досвіду для визначення наукових засад досліджуваної проблеми; *емпіричні*: констатувальний експеримент із використанням аналізу медико-психолого-педагогічної документації та опитування батьків, що виховують дітей дошкільного віку, за допомогою авторської анкети; *методи обробки даних*: кількісний та якісний аналіз даних із використанням методів статистичної обробки: описові статистики (міри центральних даних, міри варіативності).

Результати та дискусії. Інтерес до розвитку мовлення та факторів впливу на нього має тривалу історію, адже є

поліфункціональною категорією і перебуває в центрі уваги багатьох наукових галузей.

Життя нашого організму засноване на різних ритмах пульсу, дихання, моторики руху і, як результат, за визначенням І. Павлова, – це ритмічність хімічних процесів при обміні речовин в організмі людини (Павлов, 1952).

Так, згідно з теорією А. Томатіса, дитина, плаваючи в амніотичній рідині в період внутрішньоутробного розвитку, чує велику кількість звуків, які їй після народження стають недоступні – дихання матері, биття її серця, голос, шум від роботи внутрішніх органів. Тому дослідник змоделивав фільтрацію звуку через материнську плаценту та пропонував слухати дітям з різними особливостями розвитку височастотні звуки, які активізували процеси, що відбуваються тільки при внутрішньоутробному розвитку (Кириченко, 2017).

У свою чергу, дослідження С. Александр та Д. Деймеру засвідчили, що кожна клітина людського організму має свою мелодію (випроміює певну вібрацію), яка безпосередньо залежить від тогу, здоров'я людини або хвора. Здорові клітини видають звуки, схожі на звуки мантра у східних медитаціях, хворі – хриплять, а мертві – злегка шумлять, що доводить залежність людини від біологічних ритмів (Deamer, 2015).

Відомо, що функціонування двох півкуль головного мозку об'єднує ритм, який упорядковує не лише отриману сенсорну інформацію, але сприяє і координації рухів, пропріоцептивним відчуттям та плавному диханню, від чого в подальшому залежить сформована артикуляція, плавність та чіткість мовлення (Меднікова, 1985).

Вищезазначене підтверджує положення Е. Жак-Далькроз, що будь-який ритм є рухом, і в створенні та розвитку почуття ритму бере участь все наше тіло. Отже, ритм є вираженням деякого емоційного змісту і має моторну природу.

На думку К. Тарасової, почуття ритму має три основних компоненти: темп – здатність до сприймання та відтворення темпу проходження опорних звуків; метр – здатність до сприймання та відтворення акцентованих і не акцентованих звуків; ритмічний малюнок – здатність до сприймання та відтворення відносин тривалості звуків, пауз (Юцевич, 2003).

Важливим аспектом розвитку відчуття ритму дитини є колисання, що забезпечує їй відчуття своєрідних моментів невагомості. Так, за дослідженнями Н. Казачкової, саме підвісна колиска є особливою технологією, абсолютно необхідною для поступового ефективного, нетравматичного входження і адаптації дитини до гравітаційного середовища землі для запуску її гравітаційних ритмів життя. У немовлят швидше розслаблювалось тіло, зникала гравітаційно-м'язова напруженість, зменшилася м'язова судомність, помітно менше у них був виражений ністагм очей (Базарний, 2009).

Кетлін Вермке, голова дослідницької групи із Університету Вюрцбурга, Німеччина (The University of Wurzburg, Germany), наголошує, що немовлята починають вловлювати тонкощі акценту їхніх батьків ще з

лона матері, таким чином вони намагаються сформувати близькість з їхніми матерями, імітуючи материнську манеру говорити. Вищезазначене свідчить, що ненароджені немовлята ще в утробі матері впізнають першу мову, яку чують ззовні. На думку дослідниці, новонароджені не лише здатні видавати різні мелодії плачу, а й віддавати перевагу тим мелодійним взірцям, притаманним мові, яку вони чули в стадії зародка (Kathleen Wermke, 2009).

Очевидно, що колискові пісні й голос рідної людини, який чула дитина ще в утробі матері, ритм її серця вступають в резонанс з організмом дитини. Озвучуючи життєві ритми, музика через слух проникає в мозок, а від нього передається тілу, стаючи звуковим тілом малюка. Дитина дуже швидко реагує на імпульси, що йдуть від колискових, якщо вони відповідають її життєвому ритму і віку.

Квазікомунікативність колискової пісні визначається тим, що немовля в ній не розглядається як свідомий комунікант (адресат), здатний до сприймання більш-менш складного за сюжетотворчими показниками тексту. Тому “сценарій заспокоювання” (термін В. Головіна) включає до свого складу інші, позатекстові структурні компоненти паравербального та акціонального характеру (прийоми колісання, проспівування, фонації, кінесика, гойдання тощо), які слід вважати функціонально домінуючими порівняно із вербальними. За непрямыми даними досліджень з етнографії дитинства, виконання колискових пісень, їхній зміст варіюється відповідно до віку дитини із подальшим зростанням ролі вербального компонента та зменшенням акціональних. У колисковій пісні наявні практично всі об’єкти, що становлять зацікавлення в межах паралінгвістики, зокрема: а) загальні фонаційні ознаки, такі, як сила голосу, тембр, обертони, дикція і та ін., за своєю природою пов’язані з фізіологічними особливостями суб’єкта і залежні від його психічного стану, завжди супроводжують колискову і є зовнішнім показником фізичного стану суб’єкта; б) постійний супровід звуку різноманітними жестами був споконвічним і завжди залишається для людини невід’ємною частиною комунікації, що відбивається й у колисковій пісні в момент її виконання; в) серед жестів, використовуваних під час виконання колискової, слід розрізняти: ритмічні жести (наприклад, колісання); емоційні жести (пов’язані з побутовими проблемами та зняттям фрустрації); образотворчі жести (для стимуляції засинання використовуються образотворчі жести, якими зображують голубів, kota тощо) (Марчун, 2015).

Діти народжуються вже зі сформованими органами чуття, але одні починають говорити раніше, а інші – пізніше, одні говорять виразно, інші – монотонно і неемоційно; одні вміють співати, а інші – ні; є діти, які вміють ритмічно рухатись, а інші рухаються незграбно, хоча реакцію немовляти на музику помічають всі: посмішка, завмирання, зосередження, пошук джерела звуку або ритмічні тремтіння ручок і ніжок. Адже музика у всіх її проявах: класична, колискові, шум природи тощо, – не тільки потужний стимул емоційного спілкування із зовнішнім світом, але й важлива складова психічного та інтелектуального розвитку немовляти.

Відчуття ритму має не тільки рухову, моторну, але й емоційну

природу. Ритм допомагає з'єднати слово, музику і рух у спеціальних комплексних вправах. Розвиток моторики та експресивного мовлення в дитини відбувається в тісній єдності. Ритм формує тіло і дух дитини, допомагає йому усвідомити свої сили і знайти радість життя через творчість. Одночасно, ритм є також і основою правильного формування мовлення і її сприймання.

Крім того, почуття ритму створює передумови для подальшого засвоєння фонетичної сторони мовлення (ритмічної структури слова, словесного і логічного наголосу, а також удосконалюється організація мовленнєвого акту, готується робота над структурою слова, розстановкою наголосів, інтонаційною виразністю тощо). Коліскові пісні створюють підґрунтя для її формування. Ігри на розвиток ритмічного почуття з допомогою колискових пісень створюють необхідну базу для розвитку фонематичного сприйняття, вчать не просто чути, а й прислухатися, порівнювати й оцінювати звуки за силою удару. Цей етап роботи дуже важливий у розвитку фонематичного слуху.

Однак, кількість дітей дошкільного віку, що мають порушення мовлення, пов'язані з недорозвиненням фонематичних процесів, щорічно збільшується. Їм досить складно виконувати завдання на оцінку та відтворення ритмічного малюнка. Вони не можуть у підрахунок кількості ударів, навіть при відтворенні ритмів, що складаються з однієї паузи, допускають помилки, неправильно розставляють паузи в реченнях. При заучуванні віршів такі діти порушують їх ритм. Відповідно, якщо почуття ритму недосконале, то в дітей сповільнюється становлення розгорнутого мовлення, воно не виразне і слабо інтоноване. У результаті цього дитина говорить примітивно, використовуючи короткі уривчасті висловлювання, а в подальшому слабкий розвиток слухових і моторних здібностей гальмує розвиток дитини, обмежуючи не тільки сферу інтелектуальної діяльності, але й спілкування з однолітками.

Отже, підсумовуючи все вище зазначене, констатуємо, що науковці різних галузей рекомендують співати колискові дітям не тільки з нормотиповим розвитком для позитивного впливу на її розвиток, а й визначають її терапевтичний вплив для дітей, у яких перинатальна енцефалопатія, порушення ритму дихання, брадикардія тощо.

Проведені наукові розвідки вивчення теоретичних джерел з окресленої проблематики підтверджено проведеним нами експериментальним дослідженням впливу колискових на розвиток мовлення у дітей.

Перевірку такого припущення було здійснено в процесі експериментального дослідження залежності розвитку мовлення в дітей із порушеннями мовлення та нормотиповим розвитком через призму використання батьками колискових пісень під час сну та засинання у віці до одного року. Дослідженням було охоплено 38 сімей, що виховують дітей дошкільного віку із тяжкими порушеннями мовлення (38 матерів та 38 дітей із ТПМ) та 35 сімей, що виховують дітей дошкільного віку із нормотиповим мовленнєвим розвитком (35 матерів та 35 дітей із НМР).

У процесі дослідження увагу було зосереджено поетапно на

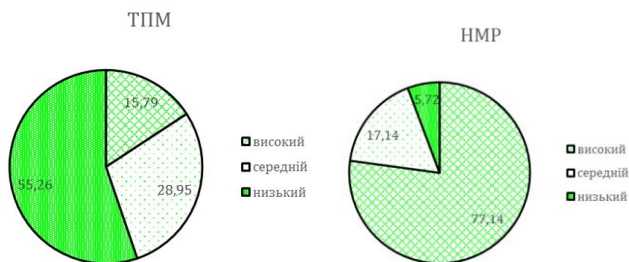

вивченні наявності порушень мовленнєвого розвитку та використання батьками колискових пісень у віці немовляти.

Під час проведення експериментального дослідження враховувалась наявність або відсутність тяжких порушень мовлення в дітей дошкільного віку без урахування виду порушення. Вибірка дітей із тяжкими порушеннями мовлення становила вихованців логопедичних груп за висновками психолого-медико-педагогічної консультації, у яких встановлено загальний недорозвиток мовлення I-II, II і III рівня, з них 16 – нез'ясованої етіології, 12 – з дизартрією, 10 – з моторною алалією.

Опитування щодо використання батьками колискових пісень у віці немовляти передбачало тривалість, періодичність співу батьками колискових пісень, здатність дитини слухати та підспівувати колискові, характер музичного оточення дитини. З метою діагностики зазначених показників було застосовано авторську анкету для опитування батьків, яка містила питання про особливості розвитку, зокрема мовленнєвого, дитини в ранньому віці, характер засинання і сну, наявність звичок при засинанні, тривалість та періодичність сну, наявність співу колискових при засинанні в ранньому та дошкільному віці, надання переваги в музичному виборі оточення дитини.

Аналіз результатів авторської анкети для опитування батьків, що виховують дітей з ТПМ, засвідчив низький рівень використання колискових пісень у 55,26 % опитуваних, 28,95% продемонстрували середній рівень та 15,79 % – високий. Якісний аналіз констатував наступне: 22,86 % з них постійно співали колискові, коли дитина була немовлям; 15,79 % досі співають колискові для засинання, з них 10,53 % – діти уважно слухають батьків і підспівують їм; 71,05 % батьків пропонували дітям з ТПМ музичний репертуар, який не відповідає віку (наприклад, записи на електронних носіях, популярна музика, телевізійні концерти тощо). Водночас, батьки, що виховують дітей з НМР, продемонстрували такі результати: високий рівень – 77,14%, середній – 17,14% та низький серед 5,72% опитуваних (рис.1).

Рис.1. Аналіз результатів авторської анкети для опитування батьків щодо використання колискових пісень

Мовлення дітей з ТПМ характеризувалося недостатньою координацією органів мовленнєвого апарату, зайвою квапливістю, порушеною звуковимовою, “проковтуванням” закінчень або занадто

сповільненою манерою вимови слів.

Таким чином, узагальнення експериментальних даних дозволяє констатувати взаємозв'язок між використанням батьками колискових пісень у віці немовляти та наявністю тяжких порушень мовлення в дітей дошкільного віку. Відмова від співу дітям до одного року призвела до погіршення мовленнєвого розвитку дітей.

Однак, зрозуміло, що на розвиток мовлення дітей з ТПМ впливали інші фактори, які могли його порушити. Ми не заперечуємо той факт, що співання колискових або ігнорування батьками цього впливу не є найголовнішим і незаперечним аспектом розвитку мовлення без порушень, однак результати теоретичних досліджень та нашого експерименту доводять позитивний вплив використання колискових пісень на формування мовленнєвої діяльності.

Висновки. Результати теоретичного дослідження використання батьками колискових пісень дітям у період до одного року констатують, що дитина в утробі матері сприймає музику, мовлення, інтонації голосу. Новонароджений, слухаючи пісні, які мама співала йому, впізнає їх і заспокоюється, скоріше починає реагувати на мамин голос і видавати у відповідь мелодійні звуки, що позитивно впливає на розвиток фонематичних процесів надалі. Науковці зазначають, що фонаційні та кінесичні компоненти, які супроводжують слово, визначають їхню підлеглість до інтенції колісання, а також функціональну роль ритмомелодики для здійснення функції стимуляції засинання. Вплив співу колискових важливий також для розвитку мислення дитини. Від того, які пісні співала їй мама (і чи співала взагалі), залежать характер дитини, її фізичне здоров'я, ступінь психологічної стійкості. У колискових піснях завжди затверджується вища цінність займаного дитиною місця.

Проведене експериментальне дослідження підтвердило окремі позиції наукових теоретичних розвідок та розширило аспекти впливу на дитину. Результати дослідження дозволили констатувати взаємозв'язок між використанням батьками колискових пісень у віці немовляти та наявністю тяжких порушень мовлення у дітей дошкільного віку. Аналіз результатів авторської анкети для опитування батьків, що виховують дітей з ТПМ, засвідчив переважання низького рівня використання колискових пісень у 55,26 % опитуваних, і наявність всього 15,79 % з високим рівнем. У більшості випадків батьки або не співали колискові пісні, або пропонували дітям з ТПМ музичний репертуар, який не відповідає віку.

Тому за умови, коли батьки не співали колискові пісні та не гойдали немовля в період до одного року, на нашу думку, виступає актуальним використання їх в логопедичній практиці у вигляді комплексного поєднання слова, ритму і руху. Під впливом колискових пісень за умови використання правильно підібраних прийомів вони будуть активізувати мовленнєву діяльність дитини та позитивно впливати на психічні процеси і якості особистості. Адже колискові лаконічні і чіткі за формою, вони глибокі і ритмічні, тому, повторюючи їх, діти можуть

покращити мовлення. Головний вплив співу колискових на дітей – розвиток гнучкості і рухливості мовленнєвого апарату дитини, формування правильної звуковимови, засвоєння інтонаційних багатств і різного темпу мовлення.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми та не претендує на дослідницьку завершеність її висвітлення.

Література

1. Базарный В. Ф. Дитя человеческое. Психофизиология развития и регресса. – М., 2009. – 328 с.
2. Кириченко Н. Сакральный смысл колыбельных [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lady.mail.ru/article/71934-sakralnyj-smysl-kolybelnyh/> 2017
3. Марчун О. В. Поетика української народної колискової пісні: мотиви, функції, образи: дис... канд. філол. наук: 10.01.07 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005.
4. Марчун О.В. Прагмема колиски в контексті колісанки // Українська мова та література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2005. – № 4. – С.142-146.
5. Медникова Л.С. Развитие чувства ритма у дошкольников с отставанием в умственном развитии. Автореф. канд. дис. – М.: 1985
6. Павлов И.П. Полное собрание сочинений в 6 томах. Изд. Академии наук СССР, М.–Л., 1952.
7. Садовская В. Метод Томатис. Журнал “Совешник” (центр Логопрогноз). №1, 2016.– 32 с.
8. Юцевич Ю.Є. Музыка: словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003.
9. Щербакова Н.А. От музыки к движению и речи [Текст]: практическое пособие для музыкальных руководителей специализированных дошкольных образовательных учреждений. Вып. 3. Игры с пением и с инструментальным сопровождением / авт. – сост. Н. А. Щербакова. – Москва: Издательство ГНОМ и Д], 2001. – 57 с. : муз. пр. – (Опыт работы практического педагога)
10. Damer B, Deamer D. 2015. Coupled phases and combinatorial selection in fluctuating hydrothermal pools: a scenario to guide experimental approaches to the origin of cellular life. *Life (Basel)*. 5:872-87. DOI: 10.3390/life5010872.
11. Birgit Mampe, Angela D. Friederici, Anne Christophe, Kathleen Wermke. Newborns' Cry Melody Is Shaped by Their Native Language. *Current Biology*. Volume 19, Issue 23, Pages 1994-1997 (December 2009) DOI: 10.1016/j.cub.2009.09.064

References

1. Bazarnyi, V. F. (2009). *Dytia chelovecheskoe*. [Psykhofyziolohyia rozvytytia y rehressa]. M. [in Russian].
2. Kyrychenko, N. (2017). *Sakralnyi smysl kolybelnykh*. Retrieved from <http://lady.mail.ru/article/71934-sakralnyj-smysl-kolybelnyh/> 2017 [in Russian].
3. Marchun, O. V. (2005). *Poetyka ukrainskoi narodnoi kolyskovoi pisni: motyvy, funktsii, obrazy*. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Marchun, O.V. (2005). *Prahmema kolysky v konteksti kolysanky*. *Ukrainska mova ta literatura v serednikh shkolakh, himnaziakh, litseiakh ta kolehiumakh*, Vol.4, 142-146 [in Ukrainian].
5. Mednykova, L.S. (1985). *Razvytye chuvstva rytma u doshkolnykov s otstavanyem v umstvennom rozvytyi*. *Extended abstract of candidate's thesis*. M. [in Russian].

6. Pavlov, Y.P. (1952). Polnoe sobraneye sochynenyi v 6 tomakh. [Yzd. Akademyy nauk SSSR]. M.–L. [in Russian].
7. Sadovskaia, V. (2016). Metod Tomatys. Zhurnal "Soveshnyk" (tsentr Lohoprohnoz). Vol.1[in Russian].
8. Yutseyvych, Yu. (2003). Ie. Muzyka: slovnyk-dovidnyk. Ternopil: Navchalna knyha –Bohdan [in Ukrainian].
9. Shcherbakova, N.A. (2001). Ot muzyky k dvyzheniyu y rechy: praktycheskoe posobye dlia muzykalnykh rukovodytelei spetsyalyzirovannykh doskolnykh obrazovatelnykh uchrezhdeniy. Moskow [in Russian].
10. Damer B, Deamer D. (2015). Coupled phases and combinatorial selection in fluctuating hydrothermal pools: a scenario to guide experimental approaches to the origin of cellular life. Life (Basel). 5:872-87. DOI: 10.3390/life5010872.
11. Birgit Mampe, Angela D. Friederici, Anne Christophe, Kathleen Wermke (2009). Newborns' Cry Melody Is Shaped by Their Native Language. Current Biology. Vol. 19, Issue 23, Pages 1994-1997/ DOI: 10.1016/j.cub.2009.09.064

АНОТАЦІЯ

У статті здійснено аналіз впливу колискової пісні на розвиток дітей. Розглянуто теоретичні, методологічні засади та історію дослідження колискової пісні, визначено функціональну значущість для онтогенезу дитини. Окремо розглянуто дослідження науковців різних галузей щодо впливу колискових пісень та їхнє місце в мовленнєвому розвитку дитини. Дослідники колискової пісні так чи інакше зазначали її велике значення для сну та засинання дитини, яка має провести велику внутрішню роботу щодо впорядкування своїх майбутніх уявлень про світ та їхнє мовленнєве оформлення під час спілкування з дорослими та однолітками. Це відбувається за допомогою цілого арсеналу традиційних мовних засобів – фонетичних, словотвірних, лексичних, граматичних, основи яких закладено в колискових піснях.

Авторами статті досліджено вплив колискової пісні на мовлення дітей та проаналізовано залежність розвитку мовлення в дітей через призму їх використання батьками під час сну та засинання у віці до одного року. Констатовано тісний взаємозв'язок між невикористанням батьками колискових пісень у віці немовляти та наявністю тяжких порушень мовлення у диті дошкільного віку.

Особливо перспективним з цього погляду авторам видається використання спеціально підібраних колискових пісень у логопедичній практиці у вигляді комплексного поєднання слова, ритму і руху.

Ключові слова: колискова пісня, коліска, ритм, мовлення, моторика.